

การจัดการความรู้เรื่อง “การทบทวนวรรณกรรม”

เทคนิคการทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) มีความจำเป็นอย่างมากในการทำงานวิจัยแต่ละเรื่อง เพราะผู้วิจัยจะได้ทราบว่าไม่มีใครทำงานวิจัยหรืองานวิชาการคล้าย ๆ กับเรื่อง que ผู้วิจัยกำลังทำอยู่บ้าง รวมทั้งทราบว่าองค์ความรู้ที่เกิดจากงานวิชาการหรืองานวิจัยก่อนหน้านี้ยังขาดข้อมูลใดอยู่บ้าง ข้อค้นพบที่ยังไม่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง และจะทำให้ทราบแนวทางว่าผู้วิจัยควรจะเติมเต็มองค์ความรู้ในส่วนไหน อย่างไร การทบทวนวรรณกรรมจะทำให้งานวิจัยน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะมีความรู้ที่ลึกและกว้างในเรื่องที่ทำมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้แนวทางในการทำวิจัยของผู้วิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นด้วย

การทบทวนวรรณกรรม คือ การค้นคว้า ศึกษา รวบรวม และประมวลผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง que ผู้วิจัยต้องการจะทำวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยมีโอกาสทบทวนความรู้ รูปแบบ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ในงานวิจัยอย่างเป็นระบบและน่าเชื่อถือ

แหล่งข้อมูลที่สามารถทบทวนวรรณกรรม

1. สื่อสิ่งพิมพ์ (printed materials) ที่มีการเผยแพร่
2. กว้างขวางในวงวิชาการ เช่น หนังสือ วารสาร เอกสารวิชาการ นิตยสาร หนังสือพิมพ์รายวัน เป็นต้น
3. การเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการจัดทำในรูปสื่อเอกสารที่ไม่มีการเผยแพร่ เช่น วิทยานิพนธ์ที่ไม่พิมพ์เผยแพร่ จดหมาย พินัยกรรม บันทึก/อนุทินประจำวัน เป็นต้น
4. การบันทึกในรูปสื่อโสตทัศนูปกรณ์ เช่น เทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ วีดิทัศน์ ดีวีดี (DVD - digital video disc) เป็นต้น
5. การบันทึกในรูปเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (electronic documents) เช่น ฐานข้อมูลซีดีรอม (CD-ROM) งานแม่เหล็ก (diskette) เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (computer networks) ไฮเปอร์เท็กซ์ (hypertext) สารตามสาย (on-line materials) เป็นต้น
6. จารึกในถาวรวัตถุ เช่น ศิลาจารึก การจารึกอักษรในแผ่นทอง การสลักอักษรในแผ่นเหล็กกล้า เป็นต้น
7. เว็บไซต์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
8. เว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศาลฎีกา กรมการท่องเที่ยว เว็บไซต์ Thai Journal Online ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว สมาคมนักวิชาการการท่องเที่ยว สำนักงานสถิติแห่งชาติ คลังผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ Thai National Research Repository (TNRR) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (.สศช) ฐานข้อมูลเศรษฐกิจการค้า หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ฐานข้อมูลด้านอุตสาหกรรมไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

9. ฐานข้อมูลงานวิจัย เช่น วช. สกว. ThaiLIS, ScienceDirect, Wiley Online Library, UniNet เป็นต้น

ซึ่งข้อมูลในการทบทวนวรรณกรรมที่ดีที่สุด คือ วารสารวิชาการ เนื่องจากทันสมัยและผ่านการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการมาแล้ว วารสารวิชาการทันสมัยกว่าตำราเนื่องจากการเขียนตำราใช้ระยะเวลาานานกว่าวารสาร

วิธีการค้นหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรม เช่น เพื่อให้ได้วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการวิจัย เพื่อศึกษาและสังเคราะห์สารสนเทศจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้นักวิจัยเกิดการเรียนรู้สามารถใช้ประโยชน์จากการทบทวนวรรณกรรมในการทำวิจัยได้ เป็นต้น

2. การระบุวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและแหล่งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น เว็บไซต์ต่างประเทศ เว็บไซต์ของประเทศไทย เป็นต้น

3. การสืบค้น การคัดเลือก และการจัดหาวรรณกรรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การสืบค้น การสืบค้นวรรณกรรม การกำหนดคำสำคัญหรือคำค้น (Keywords or Descriptors)

3.2 การเลือกรวณกรรม

- อ่านรายละเอียดวรรณกรรมแต่ละรายการโดยการอ่านคร่าวๆ (skim read)

- นักวิจัยส่วนมากจะคัดเลือกวรรณกรรมรายการที่ตรงตาม วัตถุประสงค์ และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่จะทำมากที่สุดไว้ประมาณ 5-10 รายการ

3.3 การจัดหาวรรณกรรม นักวิจัยต้องทำบัตรบรรณานุกรม (bibliographical cards) หรือรายการบรรณานุกรมทุกครั้ง

4. ขั้นการอ่านและจดบันทึกสาระจากวรรณกรรม

4.1 การอ่านแบบพินิจพิเคราะห์เพื่อประเมินคุณภาพของวรรณกรรม

4.2 การอ่านแบบวิเคราะห์เพื่อรวบรวมสาระที่เป็นความรู้

4.3 การจดบันทึกสาระที่เป็นความรู้สำคัญที่ได้จากการอ่านวรรณกรรม

สิ่งที่ควรระมัดระวังในการบันทึกสาระที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม คือ การลอกเลียนแบบงานผู้อื่น (plagiarism) ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาการลอกเลียนแบบงานผู้อื่นสามารถทำได้ 2 วิธี คือ 1) การสรุปความสาระจากวรรณกรรมด้วยสำนวนภาษาของตนเองพร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของวรรณกรรม 2) การคัดลอกข้อความทุกตัวอักษรจากวรรณกรรม แบ่งเป็น 2 กรณี คือ 2.1) กรณีข้อความ 8 - 40 คำ ให้คัดลอกทุกตัวอักษรจากวรรณกรรม นำมาเขียน/พิมพ์เป็นข้อความ อัญประกาศ (quotation) โดยพิมพ์ข้อความที่คัดลอกมาทั้งหมดไว้ในเครื่องหมายคำพูด 2.2) กรณีข้อความมากกว่า 40 คำ หรือมากกว่า 3 บรรทัด ให้แยกพิมพ์เป็นย่อหน้าใหม่ โดยตั้งค่าการพิมพ์ย่อจากขอบปกติด้านซ้าย-ขวา ข้างละครึ่งนิ้ว พร้อมการอ้างอิงที่มาของวรรณกรรม การ

อ้างอิงที่มาต้องระบุว่าเป็นวรรณกรรมของใคร ปีใด หน้าใด และต้องใส่วรรณกรรมนั้นใน เอกสารอ้างอิงหรือ บรรณานุกรมท้ายรายงานวิจัยด้วย

วิธีการเรียบเรียงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ของการทำวิจัย

1. จัดหมวดหมู่ของวรรณกรรมที่ใกล้เคียงกันและสรุปเป็นหมวดหมู่ ไม่เขียนเป็นขนม้วน เช่น จาก การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Thailand 4.0 มีผู้กล่าวถึง Thailand 4.0 เป็น 2 แนว คือ แนวที่ 1 กล่าวว่า Thailand 4.0 หมายถึง... และแนวที่ 2 กล่าวว่า Thailand 4.0 หมายถึง... เป็นต้น
2. เสนอรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาเป็นกลุ่ม เช่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง Thailand 4.0 โดย นักวิจัย 1 (2559); นักวิจัย 2 (2560); นักวิจัย 3 (2560) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ สอดคล้องกัน 3 ข้อ คือ ... เป็นต้น
3. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงตัวแปรที่น่าสนใจซึ่งนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิด ในการวิจัย
4. จัดเรียบเรียงผลการวิจัยที่ทำก่อนหน้า ตามความสอดคล้อง หรือขัดแย้ง

ปัญหาในการทบทวนวรรณกรรม

1. ความไม่ทันสมัยของวรรณกรรม
2. ปริมาณของวรรณกรรมที่นำมาใช้
3. ความซ้ำซ้อนในเนื้อหาของวรรณกรรม
4. การไม่อ้างอิงถึงเจ้าของผลงาน
5. การอ้างอิงที่ไม่ตรงกับต้นฉบับ
6. หนังสือที่เป็นพื้นฐานและทฤษฎี ไม่ทันสมัย
7. วิทยานิพนธ์การค้นคว้าอิสระเป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดเข้าถึงได้ยากและการยอมรับในวิชาการยังไม่มาก
8. Proceedings เชื่อถือได้ระดับหนึ่งเพราะอาจยังไม่สมบูรณ์ เข้าถึงได้ยาก
9. ฐานข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยบางสาขาวิชา เช่น ด้านโลจิสติกส์ เป็นต้น ยังไม่หลากหลาย